

Проломъ

ДВУСЕДМИЧНИКЪ ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРЩИНАТА

Година I.

София, 5 мартъ 1939 год.

Брой 8.

Куткудякане и работа

Има единъ особенъ видъ умни хора. Повечето от тяхъ се смятатъ за особено „културни“ и „издигнати“. Пъкъ и мнозина измежду „интелигентните“ ги смятатъ за „културни“ и „умни“.

Тези хора съж наистина повече или по-малко умни. Тъм смятатъ във ху нъщата. Тъм четатъ всички вестници, за да бждатъ осведомени и върху най-незначителните злободневки. Тъм следятъ съз особено любопитство личния животъ на близки и далечни хора и знайтъ всички интрижи. Тъм съж обиграна въ хигростътъ на личните отношения и на дружествените мешаниции. Тъм съз особено осведомени върху временните становища, похватите и тайните на „висшите“ политически фактори и лагери. И тъм като наблюдаватъ и броятъ „петната по нощните ризи“ на видните хора, тъм смятатъ своята петна зас прикрити или поне за извинение. Тъхната осведоменостъ, не режко важниятъ имъ тонъ, както и гъвкавостта, съ която избъгватъ лични стъклования, правятъ впечатление на обикновения гражданинъ. Между тези умни хора има и по-малко тактични, а нъкои съж дори поривисти и темпераментни. Но друга е най-характерната имъ черга.

Този многообразенъ видъ „умни“ хора проявява крайно характерната черта да се занимава само съз идеята, само съз принципата страна на въпросите и да не посъга никога къмъ одобрение на идеите си.

Тези хора само „лансиратъ“ идеи. Тъм критикуватъ чуждите планове и начини на действие. Тъм винаги предлагатъ идеи, а понякога и планове, но въ съвсемъ общи черти. За да мине и това безъ трудъ и безъ отговорностъ.

Независимо отъ това, че идеите и плановете имъ съж най-често съмнителни, нецелесъобразни и повърхностни, характерното за тези хора е, че нъматъ никакво желание и склонностъ да прилагатъ, да одобрятъ и да използватъ идеите си. Тъм смятатъ работата „тичането“, както я наричатъ, и изобщо изпълнението за пръста работага. Тъм смятатъ че на тяхъ умните е дадена високата мисия да съветватъ, да поучаватъ и да даватъ идеи. А другото, работата, изпълнението, дългата изобщо, тъм смятатъ за пръста и обикновена работа, която прилича на по-малките, на по-простите и на по-обикновените хора.

А тъм ли е въ същностъ? — Тъкмо обратното! Защото почти всички свързани човекъ знае какво тръба да се направи, но крайно малко съж тези, които могатъ да направятъ това, което тръба да се направи! Тогава каква е обществената роля на тези умници, които само приказватъ прилично, но дълга не вършатъ? Споредъ преценката на нашия селски народъ, тези хора играятъ ролята на кокошки, които по цели часове куткудякатъ на дълъг празнина пологъ, но яйце не снасятъ! Подобни кокошки само будятъ надежди и дигатъ напразечъ шумъ и тревога. Такива съж въпросните умници! Тъм дигатъ шумъ, заливатъ даватъ лошъ примъръ и заблуждаватъ наивните! Тъм съж въ същностъ безплодни!

Драги читателю! Ти познавашъ такива хора. Разбери, че тъм съж безплодни! Запомни, че маженето е по-важно отъ знаенето, че работата и дългата само изравняватъ пътя къмъ бѫдещето и, че планомърното и целестремително изпълнение решава победата!

Асън Кантарджиевъ

Монополи

„Човечеството, — казва Джованни Папини, — прилича на жената: за да го владеешъ, тръбва или да го лъжешъ, или да го плашишъ“. Сътой методъ съ си служили и си служатъ всички онни, които днес обичатъ да говорятъ за „човечеството“ и атрибутиратъ му „човешко“, „човечно“ и т. н. и които искатъ да заангажиратъ известен кръг хора, на които тия думи звучатъ нѣкакъ застрашително. Това съ най-вече хората, които иматъ нужда да владеятъ човечеството само да го заплашватъ, защото понятието на хуманността; това съ господата отъ лѣво и господата отъ срѣдата, отъ така наречената демокрация и комунизъмъ, които изобщо търгуватъ съ артикулите на човечеството и съ самото човечество. Тоя родъ търговия, толкова на мода у насъ въ последно време, както всѣла лоша търговия, която създава изкуствени скъпцености, взе за свои най-доходни артикули лозунгите на доброто и напредъкъ и започна да прави съ тѣхъ своята търговия на едро и на дребно, като обяви тия артикули: „човешко“, „напредничаво“, „култура“, „цивилизация“, „напредъкъ“, „напредничаво“ всички прекрасни и красиви думи за свои монополи. Други идеолози и други идеологии нѣматъ право да си служатъ съ тѣхъ, защото всички които не принадлежатъ къмъ тѣхъ, не съ отъ тѣхните, нѣматъ право да бѫдатъ нито човѣчи, нито напредничави, нито културни. Тѣ съ завари, противчовѣчни, разрушаватъ култура: тѣ съ убийци, бандити, и т. н. всички страшни думи и нѣща, които могатъ да направятъ по-отвратителни и по-страшни враговети имъ. Ала, докато това е само методъ на обикновена търговия, може да се приеме като една простира въ известен случай необходимост, но когато този методъ има за цель да възпитава поколѣніята, да създава национално и обществено възпитание, въпросът става вече съсемъ сериозенъ. Монополите, които съ си присвоили тия търговии на човѣшката съѣсть, иматъ за цель да направятъ човѣка, който тѣ въ сѫщността не обичатъ, дори презиратъ въ дългото на душата си, подвластенъ на своите интереси, да го владѣятъ, считайки го не за духовно сѫщество, а за анатомическо понятие, единъ стандартъ човѣкъ и затова намиратъ най-удобно да го плашатъ и да го лъжатъ. Плашатъ го, като му внушаватъ, че всичко, което не е съ тѣхните идеи, е страхилице, че всичко онни, което не говори за хуманност, е неговъ врагъ, мисли му злото, иска да го изяде, като въ нѣкаква страхотна приказка пълне съ човѣкъ и мракобесници. Това е страхът, който

му внушаватъ. А лъжата, която му хвърлятъ се състони именно въ тия монополни артикули.

А има мнозина, които се боятъ да бѫдатъ наречени нехумани, особено пъкъ на-задничави, и затова приематъ да вървятъ редомъ съ онни, които въ сѫщността, както това е доказано отъ историята и отъ самата хуманност, съ прагове на човѣка, но които гъръмко заявяватъ лицемѣрието си. Тия мнозина приематъ да станатъ артикулъ или въ най-добрая случай наивни купувачи на изкуствени перли и на стъклени диаманти. Това съ особено интелигентѣ, които нѣматъ кураж да бѫдатъ самостоятелни въ схващането си, да мислятъ свободно, истински свободно и се боятъ да не бѫдатъ наречени некултурни. Това съ въ сѫщността, ненапълно културни личности, полуинтелигенти, които прециняватъ ценността на човечеството не по тѣхната истинска стойност, а по числото на купувачите, по борсовата цена. Тѣ често чuvатъ да имъ се казва: „Единъ културенъ човѣкъ не трѣбва да мисли така и така . . .“, „единъ интелигентъ не бива да бѫде на другия лагеръ, защото това не е напредничаво“, „единъ човѣкъ на двадесетия вѣкъ трѣбва да бѫде само напредничавъ“, т. е. да мисли както ние мислимъ“ и т. н. А това значи: „Единъ модеренъ господинъ трѣбва да носи обувки само отъ тоя последенъ калъпъ, чорапи само отъ тази фабрика, защото иначе нѣма да бѫде модеренъ. Или: модерната дама употребява само тази пудра, защото тя я прави по-красива и по-примамлива.“

И модернът човѣкъ, който търси монополите въ културата и на духа, не си дава сѫмѣта, че се касае за въпросъ на модни артикули, които иматъ стойностъ само да обезличатъ и да направятъ общовалидни, т. е. да премахнатъ всѣка валидностъ на самите понятия, на самата любовъ къмъ човечеството и къмъ човѣшкото.

Съ други думи, човечеството, ако това не е само абстрактно и лицемѣрно понятие, иска да бѫде лъгано, иска да бѫде плашено отъ нѣкого, защото то не може да живѣе спокойно безъ тия нѣща. Човечеството предпочита да живѣе въ заблуда и въ страхъ, но да дава храна на тия, които го заблуждаватъ и плашатъ. Защото нѣма нищо по-убийствено, нищо по гибелно отъ създаване на монополите отъ такъвъ родъ, монополи, които фалшивициратъ понятието и продаватъ съвестите.

Д-ръ Милко Радчевъ

„Що е нация?“

Марксизърниятъ професоръ Михалчевъ напоследъкъ се е нагърбъл да убеждава българската нация, че . . . нация въобще не съществува. По своя воля биологът проф. Дръ Ст. Консуловъ му оговаря въ списание „Просвета“, год. VI кн. 4. Считаме за уместно да предадемъ частъ отъ хубавата статия из едно приздано научно перо — съжалявайки, че не можемъ да запознемъ нашите читатели съ цѣлата статия — даже и при риска да накърнимъ нейната цѣлостъ.

Редакцията

Счетохъ за необходимо да се изкажа, защото въпросните сказки и статии заставатъ третирана въпростъ само отъ едната ми страна — отъ гледището на учението за всесилните на условията като факторъ, който опредѣля дейността на хората и народите; другата група фактори — вътрешните, наследствените, расовите — са представени въ една съвършено невѣрна съвѣтлина, при която се отрича фактически тѣхната роля въ историческото развитие на народите. Ако тази теза бѣше вѣрна, ние трѣбаша да приемемъ марксистичкото обяснение за историческото развитие на народите, защото между неговата сѫщност и тази на сказката на проф. Михалчевъ нѣма принципна разлика: всесилните условията за животъ, тѣ формиратъ даже и расовите качества. Накантина, на място проф. Михалчевъ говори за расови качества на народите, но понеже неговиятъ съвѣтъ е ориентиранъ въ друга посока, не както на единъ биологъ, той не чувствува значението на тѣзи фактори, споменава ги само, за да ги отмине. Нѣщо повече. Отрицателното му отношение къмъ всичко биологично въ развитието на народите личи и отъ примѣръ, които взема. За да изясни какво значи прилагане на биологични принципи спрямо човѣка при расизма, проф. Михалчевъ, разбира се, съвсемъ не случайно, избира примѣръ съ добитька: расистът значи да прилагащъ спрямо хората това, което прилагаме спрямо кучетата. Говоредата и саинетъ. Защо пъкъ да не бѫде това, което прилагаме спрямо розите, ябълките и житото? Нали е сѫщото? — Защото, като кажешъ „кучетата, говоредата и саинетъ“, вече поставяшъ въ карикатурна съвѣтлина науката, която искашъ да оборвашъ, аудиторията почва да се смѣе, слушателятъ се подготвя за целта, кѫдето ще го водятъ. Но тукъ се разчита само на неподготвеността на слушателя, за да може да се настроя предварително срещу дадена теза. За осведомения слушателя това нѣма абсолютно никакво значение. Би ли се понизилъ престижътъ, напримѣръ, на единъ професоръ-философъ, ако каже, че неговата завидна диалектика се дължи на дейността на сѫщо твърка клетки, каквите ще намѣримъ и въ една дървесиница?

Биологията ни учи, че човѣкъ, както всичко живо на земята, се ражда съ известенъ ба-гажъ отъ тѣлесни и душевни заложби, които, споредъ обстановката, се проявяватъ по единъ или другъ начинъ. Това, следователно, което дава отдѣлните човѣкъ, е резултатъ отъ

взаимодействието на вътрешните, вродените, расовите качества, от една страна, и условията за животът, от друга, също тъй, както и фотографската снимка е резултат от действието на проявителя върху невидимото възнетата плака. Народите представляват събор от множество човеци, следователно, това, което ще дадат народите, ще представя резултата от взаимодействието на сумата от вродените качества на всички индивиди съсствящи един народ и условията, при които е живъл и сега живе той. Това е ясно като бълъ денъ. Но то не хармонира със идеологията на марксизма за всесилното на условията за животъ. Марксизът и тукъ отрече законите на живота. Ще престанат ли тъй да действуват? Престана ли земята да се върти, когато католическата църква отхърли науката на Галилея?

Въ съвремената биология се счита безостатъчно доказано, че всички видове живи същества създават от създават човеци раси от някогашните изходни типове? Шомъ прѣтъто влияние на сърдата (принципът на неоламаркизма) не е могло да играе съществена роля при еволюцията на видъ човеци, какътогава създавали различни белези по отношение на своята анатомия, както и по своята умствени способности.

Спори се днес във биологията върху друго: по кой път създават видовете във самата природа?

Следът епохалният открития на Мендъл, които бъха забравени и отново открити във началото на този век, науката за наследствеността се бързо разрастна като една нова наука и хвърли нова светлина върху въпроса за развитието на расите и видовете. Съгласно днешните разбирания във тази област, във всъко живо същество ние тръбва да различаваме две същности: Първо съвокупността от наследствените белези, сиреч тяхните материални носители. Второ, нова, което винаги е проявено във организма.

Във живо същество и всички човеци идва на свътъ съ известен багаж от носители на наследствени белези, тълесни и душевни, които могат да се проявят във различна степен или пък даже да останат със сема скрити, според условията. Като промъняме условията, ние ще получимъ проявени няшо различно при едни и същи наследствени белези, които сами няма да претърпят промени. Тези именно промени във индивида, които се дължат на външните въздействия и които не заставят наследствения багажъ на организма, въ случаи на човека, ние наричаме модификация. Примерът: един човек прави редовно усилени физически упражнения, получава силна мускула-

тура; това няма да се отрази върху качествата на мускулатурата на неговото по-тъмство.

Какво е значението на външните условия за промъняването на вида човекъ? Дали във него вътрешните, расовите белези се сравнително лесно променят подъ влиянието на условията за животъ или, обратно, тъй сътърди устойчиви?

Ясно е за насъ, че специално при вида човекъ промъняващата сила на външните условия (храна, трудови условия и пр.) е никаква въ сравнение съ силата на вътрешните, получени от родителите расови качества.

При такава една мярна податливост на външни въздействия какът създават човеци раси от някогашните изходни типове? Шомъ прѣтъто влияние на сърдата (принципът на неоламаркизма) не е могло да играе съществена роля при еволюцията на видъ човеци, какътогава създавали различни белези по отношение на своята анатомия, както и по своята умствени способности?

Пътиятъ от човеци раси и подраси, изникнали по общият биологични закони във търдът краткото сравнително време на четвъртичната епоха, се явяват сътърди различни белези по отношение на своята анатомия, както и по своята умствени способности.

Изобщо различните човеци раси създават сътърди сътърди различни белези, както и душевни способности, различни по степен. Има ли няшо чудно във това различие, можеше ли да бъде другояче? Днес ние различаваме много де-сетки раси кучета. Но когато става въпросът за дадено качество тълесно или душевно, вие ще го потърсите вътънно опредѣлена раса. Ако ви тръбва куче, което да носи няколко килограма тежест на заблудили се лягътникъ или наранения войникъ, вие ще вземете куче от една раса, но не някое дребно стайно кученце, което, както и да го храните, каквито и "условия на живота" да му създадете, все си остане педа високо. Ако ви тръбва полицейско куче, вие няма да вземете някой уличен песь, въ кръвта на който създавали по играта на случая 99 раси, но ще търсите съответна раса полицейски кучета.

Ако ви тръбва куче за ловъ, ще търсите точно куче от ловджийска порода и при това ще се заинтересувате, дали баша му и майка му създавали добри ловджийски кучета. Това създавали елементарни работи, што вие можете да се чудите, защо ги пиша. Пишат ги, за да накарамъ читателя още тукъ самъ да си даде преценка на онази основа, върху която се гради цѣлото изложение на проф. Михалчевъ: "Ние не можемъ да приемемъ, че имало раси, които по своята същност

били малоценни, слаби, пасивни и пр. Всичко зависи от условията, при които става развитието на една расова съмъс или на един народъ" (стр. 332). Нека проф. Михалчевъ опита от един уличен песь, като му даде каквито ще "условия", да изкара едно съвършено полицейско куче или добър пилицаръ. Или, може би, някой ще опита да докаже, че биологичните закони за животинските раси не създават сила за човеци раси? Такъв учень между биологите ние не познаваме.

Както за отдалния човекъ, тъй и за живота на расата е необходима хигиена за запазване на жизнените сили. Отдалният човекъ живее няколко десетилетия, а расата живее съвършено друго съдържание във тази дума. За тъкъ расизъмъ е стремежъ на някои нации да изкарат себе си най-ценният във цѣлото човечество, да подинятъ другите и да ги експлоатиратъ. Но, като прави унищожителна критика на този видъ расизъмъ — работа много лесна — проф. Михалчевъ никак не говори за истинския расизъмъ, за расовата хигиена. То е все един азъ да седна да осъмняваш някогашната софистика, която също минаваща за философия, и създава да отрека самата научна философия.

Също така много съмъшно звуци за единъ биолог спорът за "чистите" раси. Не само при човекъ, но и при никое животно или растение във природата няма чисти раси; тъкъ таинът неизясним. Съ голъма мяжа, и то само за някои видове, ние успяхме във лабораторията да създадемъ чисти раси. И въ практиката съживотните терминъ "чиста раса" е само единъ относително понятие.

Във всяка човецика раса или поддължение от раса във същност представя една много сложна съмъс, единъ букетъ от расови елементи. Но както във всяка букетъ има своя характеренъ обликъ, така и във всяка раса, във вързка съ елементъ във нея, има своя характеристика. И когато се говори за запазването на расата, разбира се запазването на тази нейна характеристика.

Нека разгледаме по-специално становището на проф. Михалчевъ. Въ основата си то е нова, което сме навикнали да чуваме от марксистът. Проф. Михалчевъ пише: "Голъмиятъ въпросъ за расизма сълсъмъ не е този, дали има или няма чисти раси, а няшо по-друго, именно: расата ли е (все единъ дали чиста или съмъсена), която, поради своята природна същност, опредѣля основната история и култура на даденъ народъ, или обратно, конкретната история на единъ народъ е, която

кара някои народи да приписватъ сила или бессилне, ценность или немощ на съответните раси, от които той е изтъканъ" (стр. 294). Всички по-нататъшни разсъждения се свеждатъ все къмъ това, да се докаже, че расата няма никакво значение за хода на историата на единъ народъ, затова и не се отдава никакво значение на расовите качества за бъдещето на народите. За да се види колко по-гърънча възможността е тази основа, ще взема единъ драматичен примеръ: Нека си представимъ, че расата на питекантропусът е даже на хайделбергския човекъ, които сътърди още слабо раззвъртът черепъ и мозъкъ живеши като зъброветъ, не бѣха измръли; като дадемъ на тъкъ раси добра прехрана, добри "трудови условия", и отъ тъкъ ще излѣзатъ Едисонови и Айнщайнови...

Но това погръшно съвършане по въпроса за нациите цели няшо друго: щомъ наследствените, расовите качества няматъ никакво значение, защо да не могатъ да се създаватъ чрезъ условията на живота нации от съмъсните, напримъръ, на българите съ сърбите или на русите съ германците? Такива няшо биха били съвършено естествени при горната позиция по въпроса за основните нации. Но тукъ не се взема предвидъ няшо много съществено, именно: расовата близостъ е свързана съ близостта и въ редица душевни качества, които каратъ хората да съчувствуватъ близки и при наличността на съвместен животъ, да се почувствуващъ дече на една нация, при нейното осъзнаване.

Но погръшното твърдение, че външните условия имали решаващо значение за оформяването на расите е потребно за друго няшо: да се докаже, че културните условия на живота и историята създаватъ чисти раси, които ще опредѣлятъ самата раса. Проф. Михалчевъ пише: "Остава ли расата, като антропологическа категория, независима отъ природната и социалната (к. н.) сърда, ако последната би се измѣнила?" (стр. 315). Значи няма защо да се боимъ отъ расовите различия между хората, социалната сърда ще промъни расите по съответенъ начинъ, тъй че расовите различия, които, може би, създаватъ хората, ще се заличатъ, ще настъпи расово амалгамиране; подъ влиянието на социалните условия цѣлото човечество би могло да се обърне въ една единствена общност — идеала на интернационализма. И самото национално чувство, което ние виждаме да се прозявява, въпръшки всичко, даже външните народи на Съветска Русия, проф. Михалчевъ обяснява само съ тази социална сърда, във вързка съ миналото, всичко това означено като обществена реалност.

Отъ биологично гледище тукъ вече се прави една груба грѣшка. Климатичните и

географичните условия, пръко или косвено, могат да промънате раси, когато имате на разположение геологично време, сиреч десетки хиляди години. А когато говорим какът едни нови социални условия могат да окажате влияние върху човешеството, ние знаем, че се касае за едно време от 20, 30, 50 или да речемът 100 години, което е единът мигът във биологията. Това е времето на 1-2 поколения, през което времето на които расата няма да усети промяна. Или, може би, със силата ще тръбва да поддържаме единът новът социален строй десетина хиляди години, да притискаме през това време човешката природа, която ще търси отдушникът, със надежда, че така ще можемъ да притиснемъ расовите различия...

Биологията осъществява основите на човешкия живот, доколкото във него имате приложение биологичните закони, на които и хората, като живи същества със подчинени. Който иска за политически цели да изъмчи биологията, да я нагласява споредът своята разбирання, върши гръбът спрямо науката. Когато един искате да изъмчите биологията, за да оправдате унизирането на нѣкоя нация или да ги експлоатирате, това е нѣщо осъдително. Също тъй осъдително е, когато други политици пакът изъмчват същата биология, за да изкарате, че расовите качества нѣмат значение за културното творчество, за историята на народите, когато твърдятът, че единът новът социален строй ще промъни расите, че ги нивелиратъ, за да се създаде една единствена общочовешка раса, на почвата на която да процъфти интернационализътъ. И едината, и другата спекулатация със науката остава за съмтънът на онзи, който я вършатъ.

Биологията ни учи, че общественото творчество е резултат от взаимодействието на вътрешните, относително по-стабилните, расови заложби от една страна и външните условия, като проявляват факторът от друга. Не бива да се подценява стойността и на двата фактори: безъ промявлението не можете да имате фотографическа снимка, но и безъ основа, което се не вижда във непроявлената още снета плака, снимка в никой случай не можете да имате.

Нашъ общественът дългът е да се грижимъ за подобренето на обществените условия, за да могатъ да се проявятъ добрите расови заложби във народа и да се осигури повечеличноществие за по-въчите хора. Но нашъ дългът е също така да исклимъ и за запазването и подобренето на расовите заложби на народа, защото безъ тъзи

Има ли нѣщо вѣчно? . . .

Къмъ срѣдата на 1878 г. нашата северна съседка Румъния биде извѣредно много разтревожена отъ решението на Берлинския конгресъ да й се отнеме дадената й преди 20 години руска провинция Бесарабия, а срещу нея да й се даде българската Сев. Добруджа.

Румънските държавници отъ всички политически течения — Братяни, Катарди, Колаличану, Боереску, Гика, Розети — енергично протестираха предъ конгреса срещу това решение. Следът като възаседанието си на 28 януари 1878 г. камаратата и сенатът бѣха решили да запазятъ цѣлостта на Румъния и да не приематъ никакво отдѣляне или намаляване на националната територия подъ каквото и да е наименование или срещу каквото и да е обезщетение, на 28 VI 1878 г. около 50 депутати внесоха въ камаратата една резолюция въ смисълъ: „Предъ видъ на това, че едно присъединяване на територии отъдъле Дунава не е въ интереса на Румъния; предъ видъ на това, че най-малкото присъединение ще докара безъ друго заплатене и бѫдещи смутозе, камаратата не приема присъединяването на Добруджа къмъ Румъния, каквато и да е формата или основата на тая анексия“.

А въ издавания тогава румънски в. „Steană Roumanie“ (брой 199) се казва: „Добруджа за въ бѫдеще става рана вѣчно открыта, яблъката на раздора между Румъния и България, която непрекъснато и съ успѣхъ ще бѫде използвана отъ ония, които иматъ всички интересъ да ни виждатъ неприятели и винаги вплетени въ войны. Това ще даде място не следъ дълго на единъ новъ български въпросъ, съ който ще се размътватъ отново нѣщата на Оризата“...

Днесъ цѣла Добруджа, българска провинция по признанието и на самите румъни, не е нико залогъ срещу Бесарабия, нико гаранция за равносъщето между тройно уගлѣмена Румъния и жестоко намалена България. Не е ли и днесъ „живата рана“ при устието на Дунава все така опасна както нѣкога? Не били могла тя и днесъ да бѫде използвана отъ нашите общи врагове?

Върно е, че Румъния е днесъ голъма и сила! А силните често сѫ склонни да мислятъ, че нѣматъ нужда отъ приятелство особено на слабите. Но има ли нѣщо вѣчно на свѣта?

Д. П.

грижи расовото израждане е неизбъжно. Тогава никакво подобрене на социалните и на трудовите условия нѣма вече да ни помогне:

Еврейско изкуство

Подъдолу предаваме една сцена отъ известната комедия на еврейския писател Валтер Хазенклеверъ „Бракове се склучватъ на небето“ като единъ принос отъ наша страна къмъ театралния гений и моралъ на модернизма. Както се знае, най-голямътъ модернистъ бѣха именно евреи.

Първо действие. Салонъ на елегантна жена (будоара на Мария Магдалина).

Магдалина: Петърчо, азъ съмъ нещастна.

Св. Петъръ: Какво има?

М.: Тръбватъ ми пари.

Св. П.: Гешефтътъ ни вървяте зле. Хората не плащатъ вече черковния си данъкъ. И като плащатъ, пазърятъ се до половината. Нашиятъ бюджетъ е ограниченъ.

М.: При последното съглашение съ свещника на мене се обещаха 20 на сто допълнително.

Св. П.: Ти ги получихъ.

М.: Но тъ не ми стигатъ.

Св. П. (отчаянъ): Но отъ где да взема пари? Св. Францискъ иска сѫщо да живѣе. Ангелите ми струватъ цѣло състояние. Адъгъ и раятъ ни струватъ милиони.

М.: Вижъ, Петърчо, азъ тръбва да изглеждамъ като порядчна жена. Азъ не мога да нося една рокля две години. Я знаешъ ли ти какво струватъ новите шапки? Питай Св. Тереза. Азъ не мога да излагамъ словословието си.

Св. П. (отваря чантата си): Ние плащаме скоро съмѣтките на двама шивачи за тебе. Разходитъ за твоите парфиуми сѫ градини. Ти купувашъ всѣка седмица нова гарнитура бѣло. Ти ще ни разсигрешъ...

М.: Недѣлите прави тогава жените на светии.

Св. П.: Твоятъ случай е извѣреденъ.

М.: Писано е: „На нея се простира много грѣхове, защото тя много бѣ обичала“.

Св. П.: Ние ти прощаваме грѣховете, но не и дълговете.

М. (съда на колъната му): Петре, азъ тръбва да те цѣлуна.

Св. П. (ужасенъ): Престани. Дѣдо Господъ може всѣки моментъ да вѣзе.

М.: Азъ нѣма да стана, докато не ми платишъ борчовете.

Св. П.: Но това е за последенъ пътъ.

Друга сцена: Влиза Господъ облѣченъ като английски лордъ. Спортенъ костюмъ и киси гащи, въ устата лула. Безъ брада, на главата си шапка монокълъ съ златенъ шнуръ.

Магдалина (съ дълъбокъ поклонъ): Учителю!

Дѣдо Господъ: Остави това, Линче! Ние сме си сами. Много хубаво си наредена. Даже и радио!

М.: Искашъ ли малко музика?

Д. Г.: Какво има въ програмата?

М. (чете): 16.30 часа, черковенъ хоръ.

Д. Г.: Въ никакъвъ случай!

М.: 17 часа пиеса — Преминаването на евреи презъ Мъртвото море.

Д. Г.: Много дълго. (Къмъ Св. Петъръ) Има ли поща?

Св. Петъръ: Дисертацията на единъ студентъ по теология въ Хайделбергъ.

Д. Г.: Тема?

Св. П.: „Може ли Господъ да допусне злото въ своята премъдростъ, преблагостъ и справедливостъ?“

Д. Г.: Какви съмъни грижи иматъ хората?

Наша бележка. Къмъ това изкуство нѣма какво да прибавимъ нищо. Мария Магдалина въ видъ на свѣтска жена, Св. Петъръ като касиеръ на предприятието „Небе“, а Дѣдо Господъ като снобистъ — всичко това, е може би вѣцъ, но не и изкуство.

Еврейски самопризнания

Не отъ нѣкаква европейска сѫщностъ, която, може би, сега се създава... но отъ една специфично еврейска наследствена massa дойде онова творчество, което избухна въ неочакванъ разцвѣтъ следъ еманципациата на евреите въ XIX-я вѣкъ.. Както нѣмските музиканти добиватъ сила и дъръ отъ своята нация, французките художници — отъ тѣхната народна сѫщностъ, така и еврейските мисиители, артисти и музиканти, поети и държавници получиха своята субстанция отъ еврейството. Това е една прости констатация“.

Еврейскиятъ писателъ Арнольдъ Цвайгъ.

„Никой народъ нѣма толкова психопати, самоубийци, болnavи, епилептици, венерици, както евреи. Никоя класа не показва толкова голъма цифра на индивиди, които попълватъ живота съ сурогати на любовта“.

Дѣръ Ф. Тайлхаберъ въ „Нойе Юдише Монатскефте“ бр. 9/10, 1929 г.

„Намъ, евреите, тръбва да ни е ясно, че пресата е единствения путь по който пробива възпишаната еврейска мисъль. Нашата борба не се води само заради нашето сѫществуване, а за спасяването и напредъка на еврейството изобщо, за нашето владичество, което ни бѣ отнето преди 2,000 години.“

Равинътъ Фишъль въ „Лайпцигер Израелитишенъ Фамилиенблatt“ бр. 3, 1926 г.

Осъдени 14 души за контрабанда на валута

Интересите на държавата наложиха законъ, съ който бъл забранена свободната търговия съ чужда валута.

За нарушение на този законъ за търговията съ чужди платежни средства през минали месец декември и изтеклия вече месец януари Софийската областна съдъ е осъдила следните 14 търговци, подсъдими по 18 дъла:

Рафаелъ С. Леви.

подсъдимъ по две дъла, че е продавалъ левове въ странство. По едното дъло съдът е потвърдилъ постановленето за 20,000 лева глоба, а по второто дъло е осъдила Рафаелъ С. Леви на 3 месеца затворъ и 2,000 лева глоба.

Ото Тирфелдеръ.

забъгналъ въ неизвестност, подсъдимъ по четири дъла, и по четиринъ дъла е осъденъ по на една година и седем месеца затворъ и на глоба (общо) 485,000 леза.

Фердинандъ Лейбовичъ,

забъгналъ и въ неизвестност, подсъдимъ по три дъла, осъденъ за всичко дъло по на една година и седем месеца затворъ и на 600,000 лева глоба.

Исаакъ Лейбовичъ,

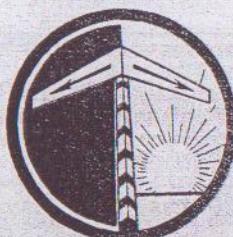
осъденъ за неочетена компенсация на три месеца затворъ и 2000 лева глоба.

Леонъ Я. Коенъ

отъ Бургасъ. Осъденъ на 6 месеца затворъ и 20,000 лева глоба за неочетенъ износъ за около 500,000 лв.

Оскаръ Бранниачи и Филипъ Центнеръ, осъдени по на 30,000 лева глоба за износъ на злато.

Печатница „ПРАВО“. София, ул. Бачо Киро № 2. Телефонъ 2-00-78

Отговоренъ редакторъ: Стефанъ Поповъ, ул. „Евлоги Георгиевъ“ 33, София. Пощенска чекова сметка 39-57, София. Годишъ абонаментъ 60 лева. Ръкописи се приематъ само, когато съ написани на пишуща машина, на едината страница, съ нормални междуредия и бъло поле.

Яковъ М. Бахаръ,
подсъдимъ по три дъла за изпращане въ странство на валута добита по незаконенъ начинъ. Глобенъ съ 48 хиляди лева.

Лазарь Д. Геронъ,
осъденъ на два месеци затворъ и 3000 лева глоба за изплащане на чужди задължения съ валута без разрешение на Б. н. банка.

Марко Иц. Липовецки и Перси Колинъ
Берфоръ,
осъдени по на два месеца затворъ и по 2000 лева глоба.

Димитъръ К. Дабо,
Георги Д. Дабо и
Тодоръ Д. Дабо.

осъдени по на 18 месеца затворъ и по на 100,000 лв. глоба за неочетенъ износъ.

„Вестникъ на вестниците“, 20 I.

„Европъ не съ нищо друго, освенъ единъ невежъ и варварски народъ, притежавашъ срамна алчност, отвратително суевърие и неугасима омраза срещу всички народи, у които съ търпли и отъ които се обогатяватъ.“

Волтеръ въ „Диксионеръ философъ“, томъ XXV стр. 462

„Ние сме предатели. Но ние предаваме една държава, която отричаме, въ полза на друга, която обичаме, въ полза на мира и за истинското ни отечество: Европа“.

Писателъ-евреинъ Карлъ Тухолски въ списанието „Световна сцена“, 27 мартъ 1928 г.